

נוסח לא מתוקן

הכנסת הארבע עשרה
מושב רביעי

פרוטוקול מספר 185
מישיבת הוועדה לקידום מעמד האישה
שהתקיימה ביום ד', כ"ה בטבת התשנ"ט, 13.1.99, בשעה 10.05

נכחו:

חברי הוועדה: היו"ר מרינה סולודקין
יעל דיין

מוזמנים:

מועצת ארגוני הנשים
צביה כהן, יו"ר המועצה
חנה איכילוב
שרה ברוכזלר
סריקה הרמלין
שושנה ישראלי, נשיאת הדסה ישראל
פגי כהן
תמי קידר, מנכ"ל נשות אורט ישראל
עדינה תמיר, ד"ר, עמותת "יד לאדם" למען נשות אסירים

מנהלת הוועדה: דנה גורדון

נרשם ע"י: רקורד - שירותי הקלטה

על סדר היום: מליאה - ישיבת עבודה עם מועצת ארגוני הנשים.

-4460-

מליאה - ישיבת עבודה עם מועצת ארגוני הנשים.

היו"ר מרינה סולודקין:

ברוכות הבאות. בגלל פיזור הכנסת שיניתי את כל סדר היום שלי ואני מאוד חוששת, שבכנסת ה-15 יהיו פחות נשים ממה שיש בכנסת ה-14. המסר שלי העיקרי, שנשים יכולות לא להיות בכנסת ה-15 בכמויות שאנו רוצים בגלל המשברים. אני רואה שנושא הנשים בכל המפלגות הוא נושא שולי למעט מר"צ, שיש להם שיריון בחמישיה הראשונה אחד, החמישיה השנייה שניים, ובחמישיה השלישית יש לכם שיריון אז יש סיכויים טובים לנשים להצליח. במפלגה שלי דיברתי עם ראש המפלגה אז יש אישה בחמישיה הראשונה, ושתי נשים בחמישיה השנייה אבל לנו אין שיריון, בגלל שמבחינה רוסית שיריון זה רק נשים לא טובות. יהיו מאבקים אבל לפחות יהיו בפנל, נשים שיהיו להן סיכויים להצליח. בעבודה עכשיו יש שלוש מועמדות עם כל השיריון שעושים לצרכים אחרים הם יכולים להיות בעשיריה השלישית וזה יכול לפגוע אנושות במה שאנחנו עושים כאן.

שלשום דיברנו עם נשות ליכוד ונשות ליברליות ושם המצב הוא לא טוב. הייתי צריכה אחרי דיווח של נשות ליכוד וליברליות, לפנות במכתב אישי לראש-הממשלה מפני שאני חושבת שהמחנה הלאומי יכול לחיות כמעט בלי נשים בגלל המצב הקשה של לימור לבנת, ויש 17 מועמדות אבל הסיכויים שלהן חוץ מנעמי בלומנטל כמעט אפסי. כתבתי מכתב מפורט ותמכתי בהן. רציתי לומר לו שכל המחנה יפסיד. אם הדבר קרוב לליבו הישגי המחנה שלו, אז המצב קצת השתפר במפד"ל במקום שיש שיריון במקום השישי, אבל לפי ההערכות הסוציולוגיות כל מה שקורה במפד"ל ובמפלגה של בני בגין יכול להיות המקום השישי. הנושא נמצא בסימן שאלה וזה עלול להיות לא ריאלי.

מטרת המפגש שלנו הוא להחליף רעיונות מה אתן יכולות לעשות בנושא זה ומה אתן מציעות לי, מפני שאני עכשיו מאוד עומדת על זה שאנחנו צריכים ללחוץ. אני מדברת עם כולם ואפילו עם אלה שאני לא מכירה ולא ביחסים טובים, אנחנו צריכים להכניס עד כמה שאפשר, מפני שבכנסת הבאה אינני יודעת איך תיראה וועדת הנשים.

צביה כהן:

לגבי מועצת ארגוני נשים, חשוב שתדעי את זה דווקא בגלל הנושא שהעלית. מועצת ארגוני נשים הוא ארגון גג של 11 ארגוני נשים. הרעיון הוא, ואני יודעת שנפגשת עם כמה ארגונים גדולים.

היו"ר מרינה סולודקין:

אני נפגשתי עם אמונה, ויצ"ו, נעמ"ת, נשים לאומיות ראיתי רק חלק.

צביה כהן:

דווקא הארגונים שיושבים פה, ולכן היה לי מאוד חשוב שיבואו היום דווקא לא הארגונים הגדולים, זה שתכירו את הארגונים שהם יותר קטנים מהארגונים האחרים כי גם האופי שלהם הוא מאוד שונה. זה היה מאוד חשוב שהם יבואו לכנסת וישמעו אותם ואת תשמעי אותם כי האוריינטציה פה, ובעיקר בארגונים האלה, היא לא אוריינטציה פוליטית. זאת אומרת, זה לא אומר שהן לא יכולות בגדול וכאזרחיות אבל האגינדה שלהן עם אני לא טועה גם של אורט, ובני ברית והדסה בוודאי הן בלתי מפלגתיות ובנות ברית, הן בהגדרה א-פוליטית.

פנתה אלינו מיכל יודין בזמנו, שמועצת ארגוני נשים תצטרף לקואליציה של נשים, שתעודדנה נשים לקידום נשים בפוליטיקה ואנחנו הזמנו אותה לישיבת נשיאות של מועצת ארגוני נשים ואז הסתבר בהדסה בינתיים חל שינוי, ופה יושבת נשיאת הדסה ויכולה לדבר על זה. אבל כדוגמא, במועצת ארגוני נשים כל החלטה נופלת פה אחד.

זאת אומרת, אין לנו הצבעה דמוקרטית. כיוון שבמועצת ארגוני נשים יש נשים שבאות מימין ומשמאל ודתיות וחילוניות ומכל צבעי הקשת גם הפוליטית וגם הדתית, הוחלט שאם יש תנועת נשים שמתנגדת לאיזה שהוא מהלך הוא לא עבור במועצת ארגוני נשים כהחלטת רוב, והדסה אז בזמנו הייתה לה הסתייגות מהעניין הפוליטי, היא לא רצתה להיות מעורבת בפוליטיקה ואז הודענו שאנחנו כגוף, כל תנועה וכל גוף יכול לעשות מה שהוא רוצה, אבל כמועצת ארגוני נשים אנחנו יכולים תיאורטית כמובן לתמוך בעניין אבל לא מעבר לזה.

בגלל העובדה שחלק גדול מהארגונים שלנו הם ארגונים א-פוליטיים ולא רק בהגדרה אלא גם בפועל, הנושאים הפוליטיים במועצת ארגוני נשים לא עולים גם על הפרק. לאור העובדה שהדסה העולמית הביעה התנגדות לנושא הזה לא הצטרפנו אז בזמנו לקואליציה. שושנה תדבר מה עמדת הדסה היום. במידה והדסה שינתה את דעתה אנחנו נצטרף, אבל רק באופן מאוד כללי. זאת אומרת, מה שאת מדברת עם החברות פה על הנושא הפוליטי זה יותר הן באופן אישי, באופן ציבורי כנשים, בפוליטיקה באופן כללי.

היו"ר מרינה סולודקין: אני מדברת מחד"ש עד "מולדת" מפני שלי חשוב והכל אותו דבר.

צביה כהן: חדש ומולדות זה גופים פוליטיים. עשיתי זאת בתור הקדמה לפני שאתן מדברות על הארגונים שלכם. אנחנו מועצת ארגוני נשים באופן כללי כמובן תומכות בנשים בפוליטיקה, ובעיקר שנשים תצבענה נשים כי אני טוענת שפה הבעיה. הבעיה שלי עם נשים לפי דעתי. תקחי סטטיסטיקה ואת סוציולוגית, אם נשים היו בוחרות נשים התמונה הייתה אחרת. אני בכלל רואה גם את הבעיה במקום אחר ולא רק במה שנקרא "תקרת הבטון" או "תקרת הזכוכית", במישהו אחר שלא נותן לי גם אני לעצמי.

היו"ר מרינה סולודקין: אני מסכימה איתך, יש לדבר ראשית אל המצביעות.

צביה כהן: אמרתי זאת בתור הקדמה כללית ודווקא היה לי חשוב שתבואנה נציגות היום של הארגונים האלה, שהעשייה שלהם היא עצומה, ומאוד חשובה ומגוונת, אבל בתחומים אחרים ולאו דווקא בהכרח בתחום הזה, וגם העיסוק שלהם היומיומי לא תשתנה כל כך בעקבות הבחירות.

תמי קינדר: אני מנשות אורט. נשות אורט עוסקות ברווחת התלמידים ואנחנו חברים במועצת ארגוני נשים. אני כן חושבת שאם אנחנו מדברים על הבעיה הכללית, לאו דווקא קשור למפלגה X או Y אזי אני חושבת שבהחלט צריך להציף את הבעיה הזו. אנחנו כמועצת ארגוני נשים צריכים להעלות את הבעיה לשטח, אני כן הייתי מציעה לתקוף בעיתונות או בכל דרך שהיא, לא כמפלגה אלא להעלות את הבעיה בעיתונות איך אנחנו רואים מבחינה מקצועית את הבחירות הבאות. יש לי גם תחושה שמכנסת לכנסת זה יורד, ולא רק בכנסת הזו. פעם היו יותר חברות כנסת ובהחלט צריך להעלות את הבעיה הזאת. אני מאוד ממליצה כתבה אמיתית חזקה בעיתונות.

צביה כהן: כמועצת ארגוני נשים פעילה בתחום הזה, חיכינו רק להדסה.

שושנה ישראלי:

מה שקורה בהדסה, אנחנו הולכות שני צעדים קדימה ואחד אחורה, זה מן טנגו כזה והטנגו הזה הוא די מתיש. חשבתי שיהיה לי את הפנאי לטפל בבעיה הזאת בשנה הקרובה, אבל כשהבחירות פתאום בפתח ואנחנו צריכים לקבל החלטות מהירות ולנו יש כללים וחוקים מאוד דמוקרטיים של נוהלי עבודה ונוהלי קבלת החלטות. החלטה צריכה לעבור דרך הוועד המנהל אל ההנהלה ואל האסיפה הכללית ולקבל החלטות.

מה שקורה אצלנו הוא, שנשים רבות חושבות שצריך לקדם נשים. אני מדברת מתוך קואליציית ארגוני נשים לקידום נשים בפוליטיקה. אני חברה בוועדה הזאת. הדסה קיבלה החלטה שאנחנו כן מצטרפים לוועדה הזאת, אבל מאוד קשה לנו לקבל החלטות בדיוק בקו שהולכים. אם אתן אומרות כאן נשים מצביעות נשים, זה דבר שחברותינו ברובן מתנגדות לזה דווקא, כיוון שאנחנו רוצים את הטוב ביותר בשביל העם ולאן דווקא נשים. יכולה להיות סתירה, וחברות רואות בזה סתירה. זה לא לבחור באישה רק משום שהיא אישה אלא יש איזה צורך בסינון.

היו"ר מרינה סולודקין:

אנחנו נגד, ואנחנו ראינו אתמול נשים שמשרתות במשרד החוץ, שאמרו שאנחנו לא זקוקים לשיריון. מה שאנחנו אומרים, כתובות שיש בהן נשות ישראל צריכים להגיע הכי רחוק שאפשר.

שושנה ישראלי:

אני חושבת, שאנחנו כן צריכים לדאוג, אולי המילה אפליה בהקשר הזה לא בדיוק נכונה, אבל סוג של אפליה מתקנת, אבל אני לא ברוב בנושא הזה בארגון שלי עצמי. אני חושבת שכן צריך לדאוג לקידום נשים. אני חושבת שכן צריך לדחוף לקידום נשים ולא לפי את ראשי הרשימות לומר לנו באיזה מקומות הם שמים נשים, וזה על הפרק בקואליציה עכשיו.

נושא שני שעל הפרק הוא, לבקש מיושבי ראש הרשימות את המצע שלהם והיכן הם חושבים שהם חייבים לדאוג לנושאים שקשורים בקידום האישה, במעמד האישה. גם לכך יש התנגדות. אפילו לפני שבאתי לכאן סערו הרוחות בעניין הזה. לא רוצים שנתקבל בעיני הציבור כמי שדואג רק לנשים. אם לא אנחנו נדאג לנשים מישהו כן ידאג לנשים! אנחנו היחידות שנדאג לנשים, אחרים לא ידאגו. אני כן חושבת שזה הכיוון, אבל בפירוש יש לנו בעיה בתחום הזה.

מעבר לזה, אני שמחה שבארצות-הברית כבר חל שינוי בגישה שלהן, והן אפילו תומכות כספית בקואליציה כי מה שלא יהיה הנושא הכספי הוא מגבלה. אם אנחנו סגרנו תקציב של 99 ופתאום אני צריכה היום לתת הוראה לשלוח 4,000 ש"ח, את חלקי במודעה שקואליציית הנשים הולכת לפרסם מחר, אין לי מאיפה לקחת את ה-4,000 ש"ח האלה. לא מדובר בכספים שבשמים, וזו מודעה אחת בתוך סדר, ובעוד שלושה שבועות תבוא מודעה נוספת. זה לא בתקציב שלי. אנחנו לא תכננו בחירות. אנחנו היום ישבנו, בנוסף לנושא של קבלת החלטות, בקבוצה מאוד מצומצמת ואנחנו צריכים להביא את זה לקבוצה גדולה יותר, באותה מידה גם מאיפה אנחנו מעבירים כספים בתוך תקציב סגור. אין מאיפה עוד לקחת. אבל בתקציב הסגור מאיפה ניתן להזיז כספים, איך אנחנו יכולים בכיפוף יד, והדבר לא פשוט.

דבר אחד שברור לכל חברות הארגון, וזה בהחלט ממסורת אמריקאית "women voters" "נשים מצביעות", וכשתהיינה נשים מצביעות, שתהיינה מודעות לזה, הן גם תצבענה נשים. הן גם תצבענה למפלגות שהמצע שלהן הוא כזה כי מזה צריך להתחיל. אני חושבת שכאן צריכה להיות ההתחלה, לעודד נשים להצביע בכלל, וכשהן תצבענה בכלל

אז הן תרצינה לדעת למה הן מצביעות. אם אישה אומרת אני לא הולכת להצביע ולא איכפת לי, אז קודם כל לא איכפת לה.

היו"ר מרינה סולודקין:
אני יכולה לדווח לכן שיחד עם שדולת הנשים החלטנו שהם פונים לראשי המפלגות שירשמו שחייבים להיות נשים ברשימות, והם עשו לכל מפלגה ומפלגה וכבר יומיים הם עושים סקר בכנסת ורוצים שכל חבר כנסת שיתבטא בפומבי מה עמדתו בנושא אחוז של נשים ברשימות.

שושנה ישראלי:
גם זה מה שמדובר מחר לצאת בעיתון "הארץ" מטעם הקואליציה, זאת אומרת להכריז שפנינו לראשי רשימות. כדי לפנות לראשי הרשימות זה לא כל כך עולה כסף, לא צריך תקציב בשביל זה אבל כדי לשים מודעה כזאת בעיתון זה כבר סיפור אחר.

צביה כהן:
יש לי איזה רעיון בהמשך להערה של שושנה. כשערת את ירחון נעמ"ת בזמנו הלכנו אז לכל ראשי המפלגות וביקשנו מהם לקבל את המצע של המפלגה: במה אתה מתייחס לנושאים שמעניינים אותנו, מעניין אותנו במיוחד נניח החינוך לגיל הרך. אז היו עוד הרבה דברים נוספים כמו שינויים בחקיקה. כדאי לוועדה לקידום מעמד האישה לפנות לכל המפלגות, את לא יכולה להתעסק עם נשים במפלגות כי את כאילו גם כן א-פוליטית, את צריכה להיזהר במובן הזה, אבל את יכולה לפנות לכל המפלגות ולהגיד שאת רוצה לקבל מהם, במה המצע שלהם מתייחס לאותן בעיות שבהן מטפלת הוועדה לקידום מעמד האישה בכנסת. הוועדה מתעסקת בכל הנושאים הקשורים למעמד האישה, ואת יכולה לעשות איזה שהוא הסכם עם אחד העיתונים, לא שיחות ולא נאומים. כשאת מגיע לעיתון מסודר וסגור ומוגדר והם לא צריכים לראיין אלא רק לפרסם. אני יכולה להגיד מספר עיתונאיות שתלכנה איתך על הדבר הזה. פשוט פרסום התוצאה של הסקר הזה, או המשאל הזה שאת עשית, אבל הוא צריך להיות משאל כתוב שמוגש אליהן, לא שהן תלכנה לכל מפלגה ומפלגה כי הן לא יעשו את זה. את נותנת להן מוכן וחתום למטה: מרינה סולודקין יו"ר הוועדה לקידום מעמד האישה, שלקראת הבחירות עניין אותך מאוד לדעת ולקבל מידע מהמפלגות איך הן רואות או מתייחסות לאותם הנושאים, שהוועדה לקידום מעמד האישה בכנסת עוסקת בהם, ואת החומר הזה כפי שהוא, בלי הערות משלך, את מעבירה. נדמה לי שבקטע הזה כן ישתפו איתך פעולה, אפילו במסיבת עיתונאיות כלשהו.

היו"ר מרינה סולודקין:
אני חושבת לכתוב להן: בריאות נשים, אלימות נגד נשים, ייצוג נשים.

צביה כהן:
כן, את תתני להם את הנושאים והם ימלאו את הרובריקות, ותגידי שאת עומדת לפרסם את זה ואז את כותבת למעלה בריאות, בצד את כותבת נניח מר"צ, ליכוד. הם חייבים, את הוועדה לקידום מעמד האישה, עם עיתונאים. לשדולה או למישהו אחר הם יכולים להגיד לא, אבל לוועדה לקידום מעמד האישה זה הכנסת בכל זאת, יש כבוד לגוף הזה, הם לא יכולים להתעלם. תגידי שאת עושה טבלה השוואתית ואת מביאה את זה לידיעת הציבור כחומר של הוועדה. קודם כל זה יכריח את המפלגות לחשוב. אם הם צריכים לתת לך תשובה הם חייבים להעלות את זה לסדר היום.

היו"ר מרינה סולודקין:
הרעיון מצוין. אני אפנה ונראה מה יהיה מזה.

צביה כהן:

את פונה, נותנת את הרובריקות, נותנת את הנושאים, אחר כך עושה את ההשוואות ואת אומרת שזה לצרכי פרסום, אפילו מטעם הוועדה לקידום מעמד האישה.

היו"ר מרינה סולודקין:

ארבע חמש סעיפים אנחנו יכולים לכתוב ולקבל תשובות והרעיון טוב, אנחנו נפנה לכל ראשי הרשימות והמפלגות.

צביה כהן:

באופן רשמי, בשמך, בתפקידך. לך הם חייבים לענות. היום ראיתי בעיתון שנעמי פרנקל הולכת עם בני בגין. זה לא מחייב שתהיינה שם נשים, אבל קודם כל זה מחייב אותם לחשוב. הם צריכים לתת לך תשובה עד תאריך מסויים ואם הם לא יחשבו אז תודיעי שלא היה להם מה להציע.

פגי כהן:

אני יודעת שמתארגנת עכשיו מפלגה של נשים בראשותה של אסתר הרצוג, פעילה מאוד במפלגה הקבוצה שעבדה עם יעל הרמן. כבר פנו אלינו, חברה שמאוד פעילה שם, להצטרף. למרות שאני חושבת שזה מאוד חשוב לקדם נשים, אני חושבת שזה מקלקל מפלגת נשים.

היו"ר מרינה סולודקין:

אני תומכת ברעיון אבל הם לא מוכנים. הם לא הגיעו למקומות. בארצנו הם לא יכולים לקבל מנדטים, אבל מאוד חשוב לכל המפלגות שיהיו מועמדות. פוליטיקה זה קצת סחטנות, קצת משחק. בגלל הבחירות בתאריך 17 במאי, אין שום סיכוי לצאת בצורה נכונה, שיהיה איום רציני. אני כתבתי ספר בנושא סוציולוגיה פוליטית בישראל. לצערי הרב ברוסית אבל עכשיו אני מתרגמת את זה לעברית. רעיון של מפלגת נשים זה רעיון טוב אבל יש כללים איך לעשות את זה. אני הייתי עם המייסדת למפלגה אתנית, היו לנו שני מנדטים ואמרו לנו שאנחנו לא יכולים להיכנס. החשוב הוא הבסיס האלקטורלי, לראות לאיזה ציבור אנחנו פונים. אם פונים רק לשמאל זה בלתי אפשרי. מפלגת נשים יכולה להיות רק מפלגת מרכז והיא פונה לנשים לא דתיות עם מצע חברתי מאוד חשוב, מצע נשית.

במשא ומתן עם אסתר הרצוג ואני מזמינה אותה, אני מאוד מכבדת את יכולתה כפרופסור מצויינת. אבל הם לא מבינים יש דרכים לעשות את זה. אני אדבר איתה מפני שאין לכם לא זמן ולא כסף.

פגי כהן:

אני שואלת משהו אחר, אם אנחנו יוצאים בסיסמא: "נשים צריכות לבחור נשים" אנחנו מקלקלים.

היו"ר מרינה סולודקין:

לא, אנחנו לא יוצאים. זה בחוגי בית.

פגי כהן:

המסר צריך להיות, שתתמוכנה רק ברשימות יש נשים. שבהן

היו"ר מרינה סולודקין:

זה המסר והוא אינטליגנטי. בחוגי בית אנחנו יכולים לדבר מה שאנחנו רוצים. המסר הכתוב: לא להצביע בעד רשימות שאין בהם נשים, שיחשבו פעמיים. הדרך השלישית לא הייתה מפלגה דתית אבל לא היו נשים במקומות ריאליים אז צריך לחשוב על זה. אני לוקחת את הרעיון של צביה במאה אחוז, אני אעשה את העבודה ונראה מה נקבל.

צביה כהן:

מבחינה תקשורתית זה יפה מאוד. גם במידה והיא מקבלת תשובות ואיזה, וגם במידה והיא לא מקבלת, מבחינה תקשורתית זה אפילו יותר טוב. גם כשלא עונים וגם איך יענו זה גם טוב תקשורתית. עצם השאלה של מרינה היא לגרות את המפלגות להתייחס. מרינה מבחינתה כיו"ר הוועדה השיגה מבחינתה את מה שהיא רצתה או מה שהיא הייתה צריכה לרצות בקטע הזה.

היו"ר מרינה סולודקין:

אני מקבלת את מה שפגי אמרה, שהרעיון של מפלגת נשים יש בזה סימני שאלה. אני אפגש איתם. זה לא היה ממש בתקשורת. אני אדבר, ואפילו אם אין להן סיכוי זה גם חשוב, זה אומץ לב וכשעושים דברים קיצוניים רואים את זה, שהמצב של ייצוג הנשים הוא לא כל כך טוב.

שרה ברוזלר:

יש לפעול במפלגות שהן מייצגות ומכניסים יותר נשים. אני מקבלת את הרעיון שלך. פשוט לדרבן אותם בכל זאת להכניס יותר נשים.

תמי קידר:

יש לי שאלה, אינני זוכרת את הנתונים למרות שאני מניחה שבבחירות זה מתפרסם, האם אחוז הנשים הבחורות הוא נמוך ובהרבה מהגברים?

היו"ר מרינה סולודקין:

זה תלוי. אנחנו חברה סקטוריאלית מאוד. חלק מהחברה בפוסט-מודרניות וחלק בתקופה אינדסטריאלית וחלק עדיין בימי הביניים. זה מאוד תלוי.

תמי קידר:

אנחנו מדברים בסך הכל נשים בוחרות פחות מאשר הגברים בארץ?

היו"ר מרינה סולודקין:

יהיה לנו בעוד שבוע סקר של המכון לדמוגרפיה, ואנחנו נעשה חשבון נפש מה קרה בבחירות המוניציפליות. היו הישגים גדולים לנשים בבחירות המוניציפליות, נראה את כל התוצאות למה הצליחו ולמה לא, איזה אחוז של מועמדות מצליחים. אני הזמנתי את הסקר הזה ובשבוע הבא יהיו התוצאות הראשונות. חשבנו שיהיה לנו זמן, הזמנתי בספטמבר וחשבתי שבפברואר מרץ אוכל לתת את הכל וגם את הניתוח שלי ושל מומחיות וגם של ארגוני הנשים מה קרה, אבל עכשיו הכנסת סגורה מה-2 לפברואר.

תמי קידר:

אני שאלתי שאלה אחרת על הציבור, כי אני שואלת בקול רם ומנסה להעלות איזה שהוא

רעיון.

יעל דיין:

אני מתנצלת על האיחור. יש וועדת חוקה בחוקי בחירות שמוכרחים להעלות אותם לשאר קריאות עכשיו. אני היחידה שיושבת שם בכלל בוועדת חוקה כי כולם מסתובבים לפריימריס.

היו"ר מרינה סולודקין:

אנחנו עם יעל דיין עובדים עד ה-17 במאי.

תמי קידר:

אז אני רוצה לשאול דווקא את השאלה שאת שמעת אותה, אתן הרי חובשות יותר מכובע אחד, האם יש מקום לוועדה לקידום מעמד האישה בכנסת לצאת בקריאה אל נשות ישראל

לצאת להצביע, ובאמת לעודד הצבעה של נשים, אני מדברת במקרו ומתעלמת ממפלגה כלשהי, בסך הכל אני מדברת: נשים צאנה להצביע.

היו"ר מרינה סולודקין:
יעל דזיין:

אני אתייעץ עם היועץ המשפטי. אין שום בעיה עם זה. לא רק זה, במערכות קודמות קראנו לנשים להצביע, ולנשים להצביע עבור מפלגות שיש בהן נשים, בלי בושה. אין לנו שום בעיה עם זה. לכן נוסדה הקואליציה והוועדה נתנה לה במה והזמנו את כל המועמדות מכל המפלגות ויצאנו בקריאה.

היו"ר מרינה סולודקין:

פנינו ליו"ר רוצים את זה ביום האישה.

יעל דזיין:

אין שום בעיה שקריאה כזאת תצא מכאן. אני לא חושבת שיש אחוז הצבעה נמוך. מרינה את חושבת

שנשים מצביעות פחות?

היו"ר מרינה סולודקין:

לא. אני חושבת שבסך הכל זה אותו אחוז הצבעה. אבל יש שכבות שפחות או יותר.

תמי קיזר:

דווקא מה שהיה שכאילו נתפס בעינינו ששם מצביעות פחות, מצביעות עוד יותר כי הבעל מכריח ללכת ולהצביע. אם אנחנו לוקחים את אומרת את ימי הביניים, בכל האוכלוסייה החרדית הנשים הלכו והצביעו, וגם במגזר הערבי.

יעל דזיין:

צריך לפנות לכלל הציבור לעשות מאמץ.

עדינה תמיר:

אנחנו מעמותת יד לאדם למען נשות אסירים.

היו"ר מרינה סולודקין:

נשות אסירים זה מאוד חשוב. ציבור שלי מבתי סוהר מטלפנים לכנסת, נותנים להם, ואני רואה בזה דמוקרטיה מוחלטת. ברוסיה אי אפשר היה לטלפון מבית-סוהר, ואני מדברת איתם ועובדת עם ראשי בתי-הסוהר. בציבור שלי זה אסירים. אבל עם נשים אני עובדת במסגרת של וועדה.

עדינה תמיר:

אנחנו במקרה נקלענו הנה. אנחנו מוזמנים למקום אחר וראינו שיש כאן וועדה ואמרנו קודם כל נלך לזה כי קרוב לנו. אולי נכנסנו לדלת פרוצה אבל אני בטוחה שתקבלו אותנו.

היו"ר מרינה סולודקין:

בתמיכה? מדוע לא. יש פיזור של כנסת והנושא היום זה ייצוג נשים בכל המפלגות בכל המערכת, על זה אנחנו מדברים. אבל בכנסת ה-15 אם אתן רוצות פעילות, ישיבות, אז אני מזמינה אתכן לכנסת ה-15.

עדינה תמיר:

אנחנו מאוד היינו רוצים להיות ברשימה שלכן ושנהיה בקשר ושתבואו אלינו ושנבוא אליכם.

אנחנו מרגישים צורך בזה.

היו"ר מרינה סולודקין:

אני רוצה שתיצרו קשר עם הוועדה, כי זה חלק מאוד חשוב ורציני של האוכלוסייה.

עדינה תמיר:

יש לנו ציבור מאוד גדול של נשות אסירים ויש לנו מועדונים בתל-אביב, חיפה וירושלים, וגם בבאר-שבע אנחנו עומדים לפתוח ואנחנו מנותקים ואנחנו מאוד נשמח שיש גוף שאנחנו יכולים להתחבר אליו.

היו"ר מרינה סולודקין:

אני מקבלת את זה בברכה. אני חושבת שאם לא הייתה עבודה במסגרת הוועדה לקידום מעמד האישה זה טעות, מפני שהנושאים שלכם זה החיים של חלק מהאוכלוסייה ואנחנו צריכים לתת את כל התמיכה ופתרונות מפני שראיתי גם אכזריות כלפי נשים של אסירים. אני מטפלת עכשיו ב-10 משפחות של אסירים כחברת כנסת שמייצגת את העולים. אני מודה לכם כי כל רעיון הוא חשוב בסיעור מוחות זה.

עדינה תמיר:

נמצאת פה גבי הדסה שטרוד היא חברת ההנהלה ביד לאדם והיא עובדת איתי צמוד בתל-אביב עם

נשות האסירים עם הנשים עצמן.

היו"ר מרינה סולודקין:

אני מוכנה לעבוד ולתת לכן כל עזרה מפני שיש לכן גם שיטות. אני חובבנית בנושא הזה.

עדינה תמיר:

אנחנו במסגרת הפרוייקט הזה שנקרא "משחקה טיפולית תקשורתית בין הורים וילדים" נכנסנו לבית-סוהר לפני 18 שנה. שם בפרוייקט הזה נשות אסירים היו מגיעות אל האסיר עם הילד והיו משחקים, מתקשרים וכן הלאה. נוכחנו לדעת שהבעיות הקשות מאוד נמצאות אצל הנשים, גם אצל הגברים האסירים אין וויכוח, אבל הנשים שצריכות להתמודד בחוץ עם סטיגמה של היות אשת אסיר, שפה היא לא נכנסת לעבודה "כאשתו של", והילד בטח הוא לא שווה כלום מפני שמה הוא כבר יכול לנשום מבית כזה וכן הלאה. אז זה היה הרציונל שלנו לפתוח מועדון לנשות אסירים ופתחנו אותו בלי כסף. לא היו לנו כספים רק רצון טוב. זה כל מה שהיה לנו, חוץ מזה לא היה לנו שום דבר.

30,000 ש"ח הולך לנו להוצאות רק לחודש ומזה אי אפשר לחיות. אנו מקבלים מעט ממשרד הבטחון פנים שרואים בנו גוף חשוב מאוד להרגעת רוחות הנשים וכן הלאה. ישנו גוף שנקרא "הגוף לשיקום האסיר" שהוא גוף שמסונף למשרד העבודה והרווחה ומשם אנחנו צריכים לקבל תקציבים אבל אנחנו לא מקבלים. כולם מכירים בנו ולוחצים יד, ומברכים אותנו, וגם אפילו שמים יד של ברכה אך לא יוצא מזה שום דבר. בינתיים כמעט וכלום קיבלנו עד היום. אנחנו עושים אירועים, פונים לתורמים, ואנחנו איך שהוא חיים.

הבעיה המרכזית היא מעמד אשת האסיר, אשר מרגישה את עצמה מעצם העניין מאוד נמוכה ודלתות נסגרות, גם בעבודה, גם בכל מיני משרדים לאן שהיא פונה. בביטוח לאומי למשל הצלחנו להגיע לפני שלוש שנים לחקיקת חוק, שאשת אסיר תוכר כמו חד-הורית. גם פה עושים אפליה. כלומר, שיהיו קריטריונים לאישה נניח שבעלה במאסר עולם, שהיא כמעט חד-הורית. היא הרי מגדלת את הילד לבד, ואין לה הכנסות ואין לה שום דבר. אז אם היא עובדת ורוצה לכבד את עצמה, מה שאנחנו רוצים בעיקר להכניס למודעות שלהן, שהעבודה זה חלק מהדימוי העצמי והכבוד, אז אם היא הולכת לעבוד ומרוויחה לדוגמא 2,000 ש"ח אז ביטוח לאומי כבר לא משלם לה. אם היא לא עובדת היא מרגישה את עצמה מתוסכלת. אין לדעת איפה היא עומדת. עם הילדים אותו סיפור. אם היא יוצאת לעבודה ועובדת בניקיון מדרגות לדוגמא, שיש לנו הרבה כאלה, היא עובדת מבוקר עד ערב וחוזרת הביתה ואין לה כבר כוח לילדים, אנו מדברים על חינוך ואין לה כוח לילדים והיא מתוסכלת ומעוצבנת מעצם היותה נבגדת, בעניין הזה שהוא קם והלך לסמים ועזב אותה וזרק אותה, והיא נשארת עם 5, 6, 7, 10 ילדים.

המצב הוא מאוד מאוד קשה ומה שאנחנו מנסים לעשות במועדון זה להפיח בהם הרבה עידוד, תמיכה, סיוע נפשי, לתת להן כוחות, ממש כלים להתמודד עם חיי היומיום ואנחנו מגיעים להישגים. יש לנו לדוגמא בחורה שהגיעה אלינו מאשפתות והייתה נמוכת קומה, ולא העיזה להרים את עיניה. היום היא בעצמה מנחת הורים. היא למדה והתקדמה וילדה ומגדלת ארבעה ילדים בכבוד והם זוכים לציונים טובים ומתקדמים יוצא מן הכלל. היא הכניסה אותם למועדונים וכן הלאה. היא נהדרת, היא דוגמא, ויש עוד הרבה כאלה שהן בהחלט פוטנציאל. זאת החברה, זה חלק מאיתנו. זה הילדים שלנו, זה ילדים שאנחנו לא רוצים עוד דור חס-וחלילה פושעים, עבריינים, או בנות שתצאנה לזנות.

תמי קיזר: תלמידי אורט עוזרים לד"ר תמיר ובהחלט ילדים עושים עבודה נהדרת עם המשפחות האלה.

שושנה ישראלי: אני התחלתי להגיד איזה רעיון, אולי זה לא יתפוס או יצחיק ואולי זה נאיבי, אבל מנאיביות הרבה פעמים עולים רעיונות נהדרים. לא בפרהסיה ולא כדי לקרוא בשם של אנשים, אבל יש הרבה אנשים אמידים מאוד בין אסירים לשעבר. הרבה אנשים אמידים מאוד, אולי הם לא ירצו לתת את השם שלהם, אבל אולי לפתוח את הכיס הם יסכימו. אולי אלה אנשים שיכולים להיות לכם כתובת לגיוס.

עדינה תמיר: הרעיון שלך הוא כל כך הגיוני ונכון, אבל הם מוחקים אותנו. אנחנו פנינו, מבלי לנקוב בשמות, לשלושה אנשים שבאמת יש להם את כל האפשרויות והם סבלו קשות בכלא, והם לא רוצים לשמוע מהעניין, אם כי אי אפשר לעשות הכללות.

שושנה ישראלי: יש אנשים אמידים מאוד כמו פלאטו שרון.

עדינה תמיר: פנינו אליו, אפילו לא ביקשנו כסף, ביקשנו רק את הווילה שלו שנוכל לעשות שם איזה ערב.

שושנה ישראלי: זה אולי לא, אבל מתן בסתר אולי כן.

עדינה תמיר: מבחינה פסיכולוגית זה לברוח מהמצב שהיה.

היו"ר מרינה סולודקין: תודה רבה.

הישיבה ננעלה בשעה 11.08.